

Bariatrik cerrahi uygulanan kadınlardaki cinsel işlev ve cinsel hormon düzeyi değişikliği

Sarwer DB, Spitzer JC, Wadden TA, et al.
JAMA Surg. 2014 Jan;149(1):26–33

Obezite tedavisinin asıl amacı obeziteye bağlı morbidite ve mortaliteyi azaltmaktır. Çalışmalar, bireylerin beden imajına ilişkin memnuniyetsizliği arttıkça depresif semptomların da arttığını ve obeziteye bağlı yaşam kalitesinin azaldığını göstermektedir. Yine çalışmalarda kilo kaybı ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiden bahsedilmekte, yaşam kalitesinin önemli bir bölümünün de cinsel sağlıkla ilgili olduğu, obeziteye bağlı cinsel işlevlerdeki ve cinsel memnuniyetteki azalmalar/değişimler bildirilmektedir. Son çalışmalara göre bariatrik cerrahi uygulanan kadınların %51'i cinsel disfonksiyon ve buna bağlı psikosozyal sıkıntılar yaşamaktadır. Kilo kaybına bağlı üreme hormonlarındaki ve cinsel fonksiyonlardaki değişimi araştıran çalışmalardan ikisinde; kilo kaybı sonrasında serbest testosteron düzeyindeki azalmadan ve globulin ve estradiol seviyesindeki artıştan söz edilmektedir. Bariatrik cerrahi ile %40 oranında kilo kaybeden kadınların total ve serbest testosteron ve estradiol seviyesinde önemli derecede azalma ve globulin ve FSH seviyesinde önemli derecede artış olduğu görülmüştür. Bu çalışma bariatrik cerrahi uygulanan hastaların üreme hormonlarındaki, cinsel fonksiyonlarındaki değişimler ve bunlarla ilişkili psikosozyal etkiler, yaşam kalitesi, beden imajı, depresif semptomlar ve memnuniyet durumu arasındaki ilişkiyi saptamak amacı ile yapılmıştır. Hipotez ise bariatrik cerrahiden 1 ve 2 yıl sonra önemli değişimlerin olacağıdır.

Çalışma 2006–2012 yılları arasında bariatrik cerrahi uygulanan 106 kadın (Roux-en-Y gastrik baypas uygulanan 85 kadın, gastrik band uygulanan 21 kadın) ile gerçekleştirilmiş, cerrahi öncesinde ve cerrahiden 1 ve 2 yıl sonrasında değerlendirilmiştir. En az 18 yaşında ve ilk kez bariatrik cerrahi uygulanan, bariatrik cerrahi için medikal ve ruhsal sağlık kriterlerini karşılayan hastalar seçilmiştir. Katılımcılar partneri ile olan cinsel aktiviteleri ile ilgili istenen bilgileri en az 12 ay boyunca bildirmişlerdir. Kadın Cinsel İşlev Ölçeği (The Female Sexual Function Index (FSFI))

ile cinsel fonksiyon; arzu, uyarılma, kayganlaşma, orgazm, memnuniyet ve ağrı başlıkları derecelendirildi ve gece- den sonra alınan ve santrifüj edilen kanda estradiol, total testosteron, FSH, LH, globulin, dehydroepiandrosterone sülfat (DHEA-S) seviyeleri değerlendirilmiştir. Sağlıkla ilgili Yaşam Kalitesi Ölçeği ve yaşam kalitesine beden ağırlığının etkisi, beden imajı yaşam kalitesi ölçekleri, Çiftlerin Uyum Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği, Beden İmajı Soru Formu ile veriler toplanmıştır.

Katılımcıların ortalama beden kitle indeksi 44.5, ortalama bel çevresi 126.5 cm ölçülmüştür. Toplam 97 katılımcı bir yıl, 93 katılımcı 2 yıl takip edilmiştir. Bir yılda kaybedilen beden ağırlığı oranı %32.7, iki yıl takip edilen katılımcılardaki beden ağırlığı kaybı %33.5'dir ve aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlk bir yılda arzu ve memnuniyet skorlarında anlamlı farklılıklar görüldü. Ameliyat sonrası ikinci yılda ise kayganlaşma ve uyarılma skorlarında anlamlı değişiklikler görülmüştür. Orgazm skorundaki artışlar ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bir yıl ve iki yıl takip edilen katılımcıların cinsel fonksiyon test sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmemiştir. Bir yıl gözlenen katılımcılarda DHEA-S (dehidroepiandrosteron) haricindeki ilgili tüm hormon seviyelerinde anlamlı artışlar olmuş. İkinci yılda ise DHEA-S dahil ilgili tüm hormonlarda anlamlı artış görülmüştür. Ameliyat sonrası bir yıldan ikinci yıla kadar total testosteron ve FSH seviyelerinde önemli değişimler saptanmıştır. Ameliyat öncesi ve sonrası 1 ve 2 yıl kıyaslandığında sağlık seviyesinde ve kilo ile ilişkili yaşam kalitesinde önemli artışlar olduğu, ameliyat sonrası dönemde beden imajı skorları ve depresif belirtilerin de anlamlı derecede değiştiği görülmüştür. Çiftlerin uyum ölçeği puanlarında ameliyat sonrası dönemde genel ilişki memnuniyetinde önemli derecede artış olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak; bariatrik cerrahi ile birlikte hastalar iki yılda vücut ağırlıklarınının 1/3'ünü kaybetmekte ve cinsel

uyarılma, yağlanma, arzu, memnuniyet ve üreme hormonlarıyla ilgili olumlu gelişmeler yaşamaktadır. Ameliyattan sonraki bir yılda ameliyat öncesine göre cinsel fonksiyonlarda anlamlı oranda iyileşme görüldüğü bildirilmiştir. Ancak diğer çalışmaların aksine kilo kaybı ile yaşam kalitesindeki artış fiziksel alanda görülmüş ancak

mental alanda görülmemiştir.

Çeviri

Uzm. Hem. Sevim Şen,¹ Doç. Dr. Dilek Aygün²

¹Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu